

Restauració del Pont Nou de Camprodon.

La reciprocitat en la funcionalitat i l'estètica.

Josep Alemany

ARQUITECTE

A petició de l'Ajuntament de Camprodon, la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge va promoure, el 1983, la restauració del pont medieval d'aquesta població del Ripollès.

Si bé l'objectiu del projecte era evitar el deteriorament progressiu dels materials de la construcció que havia estat causat per filtracions d'aigües, amb les reparacions efectuades el 1985 i 1986, a més de solucionar aquest problema, va ser possible d'abordar també unes altres qüestions arquitectòniques, tant funcionals com estètiques, amb uns resultats força positius. Tanmateix, l'operació efectuada a la fornícula de la capella de Sant Roc va originar una certa polèmica, entre els que defensaven la restauració de la capella pintant-la i els que s'hi oposaven.

El Pont Nou o «pont romà» és, segurament, el monument més típic de Camprodon.

Situat en un punt molt central de la població, aquest pont passa per sobre del riu Ter per donar entrada a la vila des de l'antic camí de Cerdanya.

Com van demostrar recentment Mn. Julià Pascual i Rafael Pujol, estudiosos del Pont Nou, aquest va ser construït durant el segle XIII. La seva forma inicial era exempta, no lligada a cap altra edificació, excepte la primera muralla a la qual accedia. Posteriorment, el pont ha

estat objecte de destruccions, com la del terratrèmol del 1428 que en va causar la més important, de reconstruccions, reparacions, modificacions i decoracions diverses. Durant les reconstruccions dels segles XVI i XVII, el pont va ser restaurat i hi van construir la torre que marca la seva intersecció amb la segona muralla. Posteriorment, aquesta muralla va ser enderrocada. Només se n'ha mantingut una pilastra en voladís que recorda la seva existència.

El problema principal

Actualment, el pont presenta una cara sud bastant completa i una cara nord molt poc visible, a causa del seu carregament contra les cases del carrer de Sant Roc, per

El Pont Nou restaurat (1987).

El paviment del passatge superior abans de la restauració (1983).

Impermeabilització del paviment del passatge superior.

El paviment del passatge superior restaurat (1987).

un costat, i de les instal·lacions de la piscina d'un hotel, per l'altre.

El recent projecte de restauració (1983), promogut per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge a petició de l'Ajuntament de Camprodon, responia, sobretot, a la necessitat urgent d'evitar unes humitats que s'havien fet aparents els darrers anys a l'intradós dels arcs i que provocaven la descomposició progressiva dels materials interiors als carcanys.

En conseqüència, la restauració va començar per la impermeabilització del passatge superior del pont. El paviment d'*emmacat* existent el vam aixecar, en vam fer una anivellació, hi vam instal·lar una làmina de *cautxú* sintètic en tota la superfície del passatge i, a sobre, vam tornar a col·locar, amb morter, la mateixa pedra de paviment prèviament retirada. Per fer el nou terra aixecat, amb el qual la visibilitat dels vianants ha millorat molt, vam adoptar una disposició similar a la del paviment dels carrers pròxims al pont el qual havia estat col·locat recentment per l'Ajuntament, i el vam fer arribar ara fins al mateix pont. També vam impermeabilitzar la coberta plana de la torre, i vam restaurar els sobres dels paredons.

En fer aquestes darreres operacions, vam aprofitar per suprimir uns merlets esglaonats afegits al paredó situat a sobre de l'arc de Sant Roc, provinents de la restauració dels anys vint, i també uns altres de més discrets situats a les cantonades del coronament de la torre.

Supressions i reconstruccions

Fins aquí queda exposada la solució del principal problema existent: les humitats degudes a la pluja i d'alguns altres problemes laterals annexos com ara l'aixecament del nivell del passatge superior, l'eliminació d'uns merlets absurds, o la prolongació fins al pont del paviment dels carrers pròxims. Ara bé, la dedicació d'uns esforços a la realització d'aquestes reparacions suggeria la possibilitat d'abordar, també en aquell moment, algunes altres qüestions pendents de solució o que havien estat mal solucionades en el passat més pròxim. I així ho vam fer.

Citem a continuació cinc d'aquestes qüestions, ordenades de més fàcil a més difícil, acabant per la que ha donat més rendiment.

La primera era l'existència, al costat del pont, d'un enorme pollancre de tronc doble que no deixava veure els arcs situats més a Llevant. L'arbre va ser suprimit.

La segona era el mal estat de l'esperó situat al nord del pont, a la base de ponent. Es tractava d'una construcció de forma semipiramidal esglaonada, de pedra picada. La reconstrucció la vam fer, en part, amb pedra «de Ter» i, en part, amb pedra picada (l'aresta).

La tercera era l'existència d'un postís lateral, de paret de pedra molt ordinària, a la part de ponent de l'intradós de l'arc de Sant Roc. Aquest arc, per sota del qual passa ara el carrer de Sant Roc, resulta bastant petit per a la funció que desenvolupa. Els vianants han de passar molt a prop de la volta de l'arc i aquest postís el van fer, abans dels anys vint d'aquest segle, per tal d'evitar, de manera molt rudimentària, de topar-hi amb el cap. Ara, el postís ha estat suprimit i s'hi ha col·locat, ancorat a la voravia, un piló de fosa de ferro.

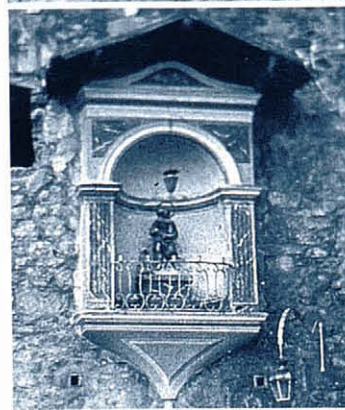
La quarta qüestió era l'existència d'unes pilastres de pedra, fetes durant la restauració dels anys cinquanta d'aquest segle, i que hi ha situades entre segments de bara-

na de barrots metàl·lics al llarg balcó paral·lel al carrer de Sant Roc situat sota la vista del pont i sobre el riu. Aquestes pilastres, que eren una mala solució per aprofitar l'antiga barana en el moment en què aquesta va haver d'augmentar-ne el recorregut perquè hi va aparèixer el voladís de la nova voravia, han estat suprimides i substituïdes per uns nous trams de barana de ferro que, a més, serveixen de suport general.

La fornícula de Sant Roc

Arribem a la cinquena qüestió: la restauració de la fornícula amb la figura de Sant Roc, encastada a la cara sud del pont, a sobre de l'arc i del carrer del mateix nom.

La capella de Sant Roc, a començament de segle, a partir dels anys cinquanta, i actualment restaurada (1987).

El postís de l'arc de Sant Roc abans de la restauració (1983).

Substitució del postís per un piló de fosa exempt (1987).

Aquesta capella o nínxol devia estar tractada, des de la seva construcció, en una època relativament recent, amb un estuc superficial. De fet, en una fotografia de final de segle passat o començament d'aquest, es distingeix la diferent qualitat i, probablement, el color, de les parts estucades. Les dues pilastres laterals semblen tractades amb imitació de marbre. El quart d'esfera de la cúpula era blau cel, amb estrelletes daurades (això era visible fins a la restauració dels anys cinquanta). Molt recentment, cap a final dels anys cinquanta, l'estuc d'aquesta fornícula va ser suprimit i les pedres de l'obra de la capelleta, encara que d'aparell molt ordinari, van quedar descobertes. Aquest era un tipus d'acció bastant corrent en aquells dies, en recerca de l'«autenticitat» del material. Una espècie d'aliança entre l'art modern, els «valores del règimen» i la Catalunya de botifarra i espartenyà.

També, a sobre de la capella, hi havia una teuladeta a dos vessants que era posterior a la construcció de la fornícula. Aquesta teuladeta, construïda des de feia ja bastants anys (probablement anterior a aquest segle) resultava desproporcionada des del punt de vista de la forma i redundant des del punt de vista de la funció.

Les accions a emprendre semblaven clares: restauració de la forma original de la fornícula i supressió de la teuladeta afegida. La qüestió ha estat: fins a on calia arribar amb aquestes supressions?

Evidentment, si la capella original era autosuficient pel que feia a la defensa contra la pluja, i si calia restaurar-la, amb bons materials i ben col·locats, era lògic que la supressió de la teuladeta fos total. I així es va fer. La veritat és que hem de reconèixer que tampoc no ens estranyaria que tornés a aparèixer d'aquí a uns quants anys.

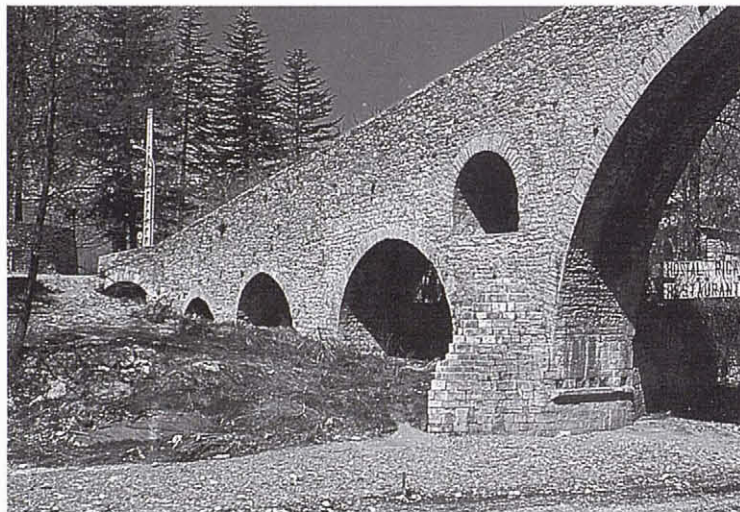
Pel que fa a la fornícula pròpiament dita, superat el problema del dibuix i de la construcció (grans peces de formigó blanc fet amb motlures de guix, coberta corba de marbre blanc) començava la qüestió de «què i com calia pintar o estucar». Després de dubtar sobre la conveniència de pintar només la semicúpula i les pilastres, o no pintar-ne res, hem optat per aquesta darrera solució. En el dubte, ens n'hem abstenut. Hem optat pel nostre record real: la fornícula de començament dels anys cinquanta, blanca o pràcticament sense color.

Curiosament, la solució donada al problema de la fornícula ha estat l'única qüestió que ha provocat certa polèmica a la població. El contrast entre la paret de pedra vista del pont i el blanc de la capella encastada ha tingut partidaris i enemics. En canvi, podem dir que les altres accions, pel fet de ser, principalment, supressions o restauracions discretes, han passat desapercebudes.

J.A. □

El pont tapat pels arbres.
Les pilastres de pedra de la barana inferior que hi havia des dels anys 50.

Vista del pont després de la restauració (1987).

Substitució de les pilastres per trams de barana de ferro amb suports nous (1987).